

Müzik Alan Derslerinin Müzik Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkileri

The Effects of Main Courses of Music on Creative Thinking Abilities of Music Teacher Candidates

Elif TEKİN GÜRGEN

D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, İzmir-TÜRKİYE

Sermin BİLEN

D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, İzmir-TÜRKİYE

ÖZET

Bu araştırma, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı alan derslerinin müzik öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılık düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırma, 33 öğrenciye 6. yarıyılın başında ve 7. yarıyılın sonunda Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (Sözel A Formu) uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bu zaman diliminde gördükleri dersler araştırmacı tarafından geliştirilen gözlem formu kullanılarak gözlenmiştir.

Verilerin analizinde standart sapma, frekans, yüzde, t-Testi, Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları şunlardır:

- 1. Öğrencilerin öntest ve sontest yaratıcılık puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark vardır.*
- 2. Gözlem sonuçlarından elde edilen verilerin araştırma sonucunu destekler nitelikte olduğu ortaya konulmuştur.*
- 3. Öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı fark yoktur.*

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünce, Müzik Eğitimi

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the effects of the main courses of Music Education Department of Fine Arts Education Section in D.E.U Buca Faculty of Education on the creative thinking ability of music teacher candidates. It is also investigated whether there is statistically significant difference between creativity levels and the type of high school education of music educator candidates.

This study was carried out by applying Torrance Creative Thinking Test Verbal Form A (TCTT) to the 33 students of the music department pre-test at the beginning of the sixth term and the post-test at the end of the seventh term. In addition, the author observed the lessons of these students in that period by using an observation form developed by the author.

The data were collected with Verbal A Form of Torrance Creative Thinking Test and with Lecturer Observation Form which was developed by the author.

Standart Deviation, frequence, percentage, t-Test and Mann Whitney-U Test were used to analyse data.

The results of this study are as follows:

- 1. There is statistically significant difference between pretest and posttest creativity scores of students.*
- 2. It is revealed that the data obtained from observations support the results of this study.*
- 3. There is no significant difference between the creativity levels and the type of high school education of students.*

Key Words: Creativity, Creative Thinking, Music Education.

I. Giriş**Yaratıcılığın Eğitimdeki Yeri ve Önemi**

Dünyanın hızla geliştiği ve değiştiği günümüzde araştıran, eleştirel bakış açısına sahip, problemlere çözüm üretebilen, özgür ve yaratıcı düşünen bireylere duyulan gereksinim giderek artmaktadır. Bu gereksinimden dolayı dünyada yaratıcılıkla ilgili birçok araştırma yapılmaktadır. Türkiye’de de son yıllarda bu konuda çalışan eğitimcilerimizin sayısı giderek artmaktadır. Nasıl yaratıcı bireyler yetiştirebiliriz sorusu eğitimciler tarafından sürekli gündeme getirilmekte, eğitim programlarının hedefleri de bu

doğrultuda değiştirilip geliştirilmektedir. Ancak davranışa dönüşemiyorsa ve bu davranış gözlenemiyorsa belirlenen hedef tek başına yeterli olmamaktadır.

Yaratıcılık, geliştirilebilen ve uygun ortamlarda ortaya çıkan bir beceridir. Bu becerinin geliştirilmesinde ve doğru eğitim ortamının sağlanmasında öğretmene büyük görev düşmektedir. Öğrencideki yaratıcı potansiyeli ortaya çıkarabilmek ve yaratıcı bireyler yetiştirebilmek için öğretmenin kendisinin de yaratıcı düşünme becerisine, yaratıcı dersler planlayabilme bilgisine sahip olması gerekmektedir. Öğretmen, bu bilgi ve becerileri öğretmenlik eğitimi gördüğü süreçte edinmelidir.

San (1995), yaratıcılığın ancak özgür ortamlarda ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır. Bireyin doğuştan sahip olduğu yaratma dürtüsünü, yaşamımızın her evresinde varolan müzik ile doyurmak, bu özgür ortamı sağlamak müzik eğitiminin amaçlarından biri olmalıdır (Adıgüzel, 2002,30).

Beyindeki yaratıcı sürecin en başta sanat eğitimi olmak üzere çeşitli eğitim yöntemleriyle gerçekleştirilebildiği, bu eğitimsel süreçler sonunda bireylerdeki bilişsel düşünmenin ve akademik başarının olumlu etkilendiği Hermann'ın yanı sıra pek çok araştırmacının söylemleri ile kanıtlanmıştır (San,1995; Adıgüzel, 2002, 32).

Müzik eğitimi, yaratıcı bireylerin yetiştirilmesinde sanat eğitiminin en uygun alanlarından birini oluşturmaktadır. Ancak, öğretmen merkezli, blokflüt ve şarkı öğretimiyle sınırlı müzik dersleri yaratıcı potansiyeli ortaya çıkaramamakta, nitelikli bireyler yetiştirme konusunda istenilen sonuca götürmemektedir. Yaratıcı bireylerin yetiştirilmesinde önemli yer tutan müzik derslerinin, günümüzde etkililiği deneylerle kanıtlanmış çağdaş müzik eğitimi yaklaşımları ile sunulması gerekmektedir (Bilen, 1999).

Çağdaş müzik eğitimi yaklaşımları, öğrencinin aktif olduğu, yaparak ve yaşayarak öğrendiği; yaratıcı potansiyeli ortaya çıkaran etkinlikler ve oyunlardan oluşan bir öğrenme sürecidir. Bu eğitim yaklaşımları kemikleşmiş bazı kalıpları kırarak bireyin kimi nedenlerden dolayı içinde sakladığı yaratıcı yetenekleri keşfetmesini

sağlamaktadır. Birey yarattıkça kendisine güveni artmakta ve böylelikle dış dünya ile daha sağlıklı ve dengeli iletişim kurmaktadır.

Müzik öğretmenlerinin doğru öğrenme ortamlarını yaratmaları, çağdaş müzik eğitimi yaklaşımlarını uygun yöntem ve tekniklerle uygulayabilmelerine bağlıdır. Bunu gerçekleştirmek için de öğretmenin kendisinin de yaratıcı süreçlerden oluşan eğitim ortamlarında yetişmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerden yola çıkarak araştırmada müzik öğretmeni adaylarının gördükleri derslerin onların yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin akıcılık, esneklik ve özgünlük düzeyleri nelerdir?
2. Müzik Eğitimi Anabilim Dalında iki yarıyıl boyunca görülen müzik derslerinin, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin akıcılık, esneklik ve özgünlük boyutları üzerindeki etkileri önemli farklılık göstermekte midir?
3. İki yarıyıl süresince görülen müzik derslerinde öğretim elemanları, yaratıcılığı geliştiren eğitimsel tekniklere ve yaratıcı aktivitelere ne ölçüde yer vermişlerdir?
4. Öğrencilerin akıcılık, esneklik ve özgünlük düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre önemli farklılık göstermekte midir?

II. Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada tek grup öntest-sontest ve genel tarama modellerinden ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Öntest ve sontest arasındaki zamanda uygulanan programın ilgili dersleri, araştırmacı tarafından yönlendirilmeden, öğretim elemanları tarafından belirlenen içerik ve yöntemlerle işlenmiştir.

İlişkiisel tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir

(Karasar, 1982, 81). Bu araştırmada da deneklerin yaratıcılık düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasındaki ilişki incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini D. E. Ü. Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalının öğrencileri, örneklemini ise bu Anabilim Dalının 6. ve 7. yarıyıllarında öğrenim gören 33 öğrenci oluşturmaktadır

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TYDT) ve Öğretim Elemanı Gözlem Formu ile toplanmıştır.

Torrance Yaratıcı Düşünme Testi, Guilford'un Zihinsel Öğrenme Yeteneği testinden etkilenerek geliştirilen, bireysel yaratıcılığı ölçen bir kağıt kalem testidir. Iraksak düşünceye dayalı en bilinen ve en çok kullanılan testlerden biri olan bu test, ilk kez 1966 yılında yayınlanmış fakat defalarca yenilenerek bugünkü halini almıştır (Torrance, 1999; Copley, 2001). Günümüzde tüm Amerika'da ve Avrupa ülkelerinin çoğunda yaratıcılığı tanımlama, ölçme ve değerlendirme alanlarında kullanılmaktadır (Sungur, 1997).

Araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretim Elemanı Gözlem Formu, araştırmanın deneklerinin iki yarıyıl boyunca toplu olarak girdikleri derslerde, öğretim elemanlarının yaratıcılığı geliştiren etkinliklere yer verip vermediklerini ve öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmeye yönelik davranışlarda bulunup bulunmadıklarını sorgulayan maddelerden oluşmaktadır. Bu maddeler Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalından 3, Eğitim Bilimlerinden 3 olmak üzere toplam 6 öğretim elemanının uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamı dışındaki farklı bir sınıfta formun ön denemesi yapılmıştır. Uzman görüşleri ve ön deneme sonuçlarına göre form tekrar düzenlenmiş ve 12 maddelik son halini almıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada öğrencilere 6. yarıyılın başında öntest olarak TYDT Sözel A Formu uygulanmıştır. Test 1 yarıyıl sonra 7. yarıyıl sonunda araştırmacı tarafından tekrar uygulanmıştır.

Araştırmacı ve araştırmacı tarafından yetiştirilmiş ikinci bir gözlemci 10 öğretmeni, sınıfta birbirlerinden ayrı yerlerde oturarak her dersi üçer kez gözlemişlerdir.

Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada kullanılan Öğretim Elemanı Gözlem Formundan ve Torrance Yaratıcı Düşünme Testinden elde edilen verilerin bir bölümü elde kodlanmış, bir bölümü de SPSS for Windows 11.0 İstatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde; ortalama, standart sapma, frekans, yüzde, t-Testi, Mann Whitney U Testi kullanılmış, her birinin kullanıldığı yer, ilgili bulgular ele alınırken açıklanmıştır.

III. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, önceki bölümde açıklanan araçlar ve yöntemlerle toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle yapılan çözümlenmeler sonucu elde edilen bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Akıcılık, Esneklik, Özgünlük Öntest Düzeyleri (Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Maksimum ve Minimum Puanlar)

Düzeyler	<i>n</i>	<i>O</i>	<i>S</i>	Minimum	Maksimum
Akıcılık	33	41.75	14.30	12.00	74.00
Esneklik	33	21.06	6.45	7.00	35.00
Özgünlük	33	9.45	9.67	1.00	41.00

Tablo 1 incelendiğinde;

Akıcılık düzeyinde ortalamanın 41.75, en yüksek puanın 74.00, en düşük puanın 12.00, esneklik düzeyinde ortalamanın 21.06, en yüksek puanın 35.00, en düşük puanın

7.00,özgünlük düzeyinde ortalamanın 9.45, en yüksek puanın 41.00, en düşük puanın 1.00 olduğu görülmektedir.

Tablo 2 Öğrencilerin Akıcılık, Esneklik, Özgünlük Sontest Düzeyleri (Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Maksimum ve Minimum Puanlar)

Düzeyler	n	O	S	Minimum	Maksimum
Akıcılık	33	54.15	18.57	23.00	94.00
Esneklik	33	28.06	7.21	13.00	41.00
Özgünlük	33	22.48	9.67	1.00	40.00

Tablo 2 incelendiğinde;

Akıcılık düzeyinde ortalamanın 54.15, en yüksek puanın 94.00, en düşük puanın 23.00, esneklik düzeyinde ortalamanın 28.06, en yüksek puanın 41.00, en düşük puanın 13.00, özgünlük düzeyinde ortalamanın 22.48, en yüksek puanın 40.00, en düşük puanın 1.00 olduğu görülmektedir.

Tablo 3 Öğrencilerin TYDT Akıcılık Düzeyi Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Akıcılık	n	O	S	sd	t	p
Öntest	33	41.75	14.30	32	-3.87	.000
Sontest	33	54.15	18.57			

[t= -3.87, p<.005]

Tablo 3'deki verilere göre akıcılık düzeyinde, öğrencilerin öntest puanlarının ortalaması 41.75 iken, iki yarıyıl sonrasında 54.15'e yükselmiştir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-Testi sonucu öğrencilerin TYDT akıcılık düzeyi öntest ve sontest ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır (P<.005). Bu bulgulara göre öğrencilerin 1 yıl boyunca gördükleri derslerin onların akıcılık düzeyleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin TYDT Esneklik Düzeyi Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Akıcılık	n	O	S	sd	t	p
Öntest	33	21.06	6.45	32	-4.95	.000
Sontest	33	28.06	7.21			

[t= -4.95, p<.005]

Tablo 4'deki verilere göre esneklik düzeyinde, öğrencilerin öntest puanlarının ortalaması 21.06 iken, iki yarıyıl sonrasında 28.06'ya yükselmiştir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-Testi sonucu öğrencilerin TYDT esneklik düzeyi öntest ve sontest ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır (p <.005). Bu bulgulara göre öğrencilerin 1 yıl boyunca gördükleri derslerin onların esneklik düzeyleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin TYDT Özgünlük Düzeyi Öntest ve Sontest Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Akıcılık	n	O	S	sd	t	p
Öntest	33	9.45	7.61			
Sontest	33	22.48	9.67	32	-6.251	.000

[t= -6.251, p<.005]

Tablo 5' deki verilere göre özgünlük düzeyinde, öğrencilerin öntest puanlarının ortalaması 9.45 iken, iki yarıyıl sonunda 22.48'e yükselmiştir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan t-Testi sonucu öğrencilerin TYDT özgünlük düzeyi öntest ve sontest arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır (p <.005). Bu bulgulara göre öğrencilerin 1 yıl boyunca gördükleri derslerin onların özgünlük düzeyleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin TYDT Akıcılık, Esneklik ve Özgünlük Düzeyi Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Düzeyler	Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Akıcılık	A.G.S.L.	18	17.72	319.0	122	.638
	Genel Lise	15	16.13	242.0		
Esneklik	A.G.S.L.	18	17.00	306.0	135	1.000
	Genel Lise	15	17.00	255.0		
Özgünlük	A.G.S.L.	18	15.64	281.5	110	.375
	Genel Lise	15	18.63	279.5		

Tablo 6' deki Mann Whitney U-Testi sonuçlarına göre Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olan öğrencilerle, Genel Liseden mezun olan öğrencilerin yaratıcılık puanları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı saptanmıştır ($p > .005$).

Öğretim Elemanı Gözlem Sonuçları

Öğrencilerin toplu halde katıldıkları 10 dersin her biri üçer kez gözlenmiştir. Böylece toplam 30 kez gözlem yapılmıştır. Aşağıda, öğretim elemanlarının yaratıcılığı etkilediği düşünülen davranışlarının sonuçları frekans ve yüzde olarak tablo 2.7' de verilmiştir.

Tablo 7' e bakıldığında yapılan gözlemlerde öğretmenlerin çoğunun öğrencinin düşünce ve fikirlerini dinlediği, kendi başına keşfetmesi için fırsat tanıdığı ve hata yapmaktan korkmamasını sağladığı görülmektedir.

Gözlenen derslerin yaklaşık yarısında öğrenciye düşündürücü sorular sorma, öğrenciyi düşüncesini ifade etmesi için cesaretlendirme gibi davranışlar saptanmıştır.

Öğretim elemanlarının çok azının, derslerde öğrenciye problem durumları sunup değişik çözüm yolları bulmasını, hayal gücünü kullanmasını ve düşünsel olarak üretmesini sağladığı gözlenmiştir.

Yapılan gözlemlerin hiç birinde öğretim elemanının öğrenciye karşı alaycı yaklaşımda bulunmadığı, çok azının öğrencinin hatalarını sert eleştirdiği fakat büyük bir bölümünün

kendi düşüncelerini tartışmasız doğru olarak kabul ettirmeye çalıştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Öğretim Elemanı Gözlem Sonuçları

	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Öğrenciyi, düşüncesini ifade etmesi için cesaretlendiriyor mu?	6	20	10	33	14	47
Öğrencinin düşünce ve fikirlerini dinliyor mu?	20	67	7	23	3	10
Öğrenciye kendi başına keşfetmesi için fırsat tanıyor mu?	9	30	16	53	5	17
Öğrenciye problem durumları sunup değişik çözüm yolları bulmasını sağlıyor mu?	5	17	3	10	22	73
Öğrencinin hayal gücünü kullanmasını sağlıyor mu?	4	13	2	7	24	80
Öğrenciye düşündürücü sorular soruyor mu?	12	40	4	13	14	47
Öğrencinin hata yapmaktan korkmamasını sağlıyor mu?	13	43	11	37	6	20
Öğrencinin düşünsel anlamda üretmesini sağlıyor mu?	3	10	2	7	25	83
Yaratıcılığı geliştirici eğitimsel yöntem ve teknikleri ders etkinliklerinde kullanıyor mu? (Yaratıcı drama, demonstrasyon, rol yapma, dramatizasyon, beyin fırtınası, Orff, Kodaly, Dalcroze vb...)	5	17	-	-	25	83
Öğrencinin hatalarını sertçe yüzüne vuruyor mu?	-	-	5	17	25	83
Öğrenciye karşı alaycı yaklaşımda bulunuyor mu?	-	-	-	-	30	100
Kendi düşüncelerini tartışmasız doğru olarak kabul ettirmeye çalışıyor mu?	16	53	12	40	2	7

Son olarak, Tablo 7'e bakıldığında yaratıcılığı geliştirici eğitimsel yöntem ve tekniklerin yalnızca iki farklı derste gözlemlendiği, diğer 8 dersin hiç birinde kullanılmadığı göze çarpmaktadır. Bu yöntem ve tekniklerin hangi derslerde kullanıldığına

bakıldığında Özel Öğretim Yöntemleri ile Oyun Dans ve Müzik dersleri olduğu, dikkati çeken bir bulgudur.

IV. Sonuç Tartışma ve Öneriler

Sonuç

Bu araştırma, müzik alan derslerinin müzik öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkilerini, adayların yaratıcılık düzeyleri ile lise durumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Müzik Eğitimi Anabilim dalında iki yarıyıl süresince görülen derslerin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin akıcılık, esneklik ve özgünlük boyutları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.
2. Yapılan gözlemler sonucunda öğretim elemanlarının çoğunun öğrencilerin yaratıcılıklarını engelleyecek davranışta bulunmadığı saptanmıştır. Ancak gözlem formunda yaratıcılığı olumlu etkileyecek davranışların tamamına yakını sadece iki derste gözlenmiştir. Bu dersler Özel Öğretim Yöntemleri ile Oyun Dans ve Müzik dersleridir.
3. Öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermediği saptanmıştır.

Tartışma

Araştırma sonucunda öğrencilerin öntest ve sontest yaratıcılık puanları arasında önemli fark olduğu bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin iki yarıyıl boyunca görmüş oldukları derslerin onların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede etkili olduğu söylenebilir. Gözlem formunda yaratıcılığı olumlu etkileyen davranışların tamamına yakını iki derste gözlenmiştir. Bu dersler aynı zamanda aktif öğrenme yolu ile işlenen derslerdir. “Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öndüzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel

yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir”(Açıkgöz, 2003,17). Bu da öğrencinin öğrenme isteğini artırarak hazır bilgileri oturduğu yerde ezberlemek yerine onu coşkulu, özgüvenli ve üretken bir hale getirmektedir. Gözlem sonucunda elde edilen bulgular bazı araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Benzer şekilde, Bilen (1999)’in araştırmasına göre, müzik öğretmeni adaylarının önemli bir bölümü, müzik alan derslerinden Müzik Öğretim Yöntemleri (Özel Öğretim Yöntemleri) dersinin yaratıcılığın geliştirilmesi için uygun ortamın yaratıldığı derslerden biri olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Maloney (1992) öğretmenlerin yaratıcılık eğitimi almalarının kendi yaratıcılıkları ve öğretim ile ilgili yaklaşımları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonunda yaratıcılık eğitimi almış öğretmenlerin kendilerinin ve öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirmek için yeni yöntemler denedikleri, risk aldıkları, müfredat programlarını hazırlarken sınıfta komiteler yarattıkları, farklı öğrenme stillerini tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Shaefer (1970), yaratıcılık kursu alan ve almayan öğretmenlerin performanslarını incelemiştir. Yapılan gözlemlerde yaratıcılık kursuna giden öğretmenlerin daha demokratik davranışlar gösterdikleri, özgün öğretim yöntemlerini kullandıkları, ayrıca öğrencilerinin de sınıfta daha özgün davranışlar gösterdikleri ortaya konulmuştur (Chen,1990, 21).

Müzik öğretmeni adaylarının öntest ve sontestten aldıkları puanların akıcılıktan özgünlüğe doğru düştüğü görülmektedir. Çetingöz (2002)’ün araştırmasında da öğrencilerin ortalama puanlarının akıcılıktan özgünlüğe doğru düştüğü saptanmıştır.

Öğrencilerin özgünlük ve akıcılık sontest puanlarındaki yükselmenin esneklik puanlarındaki yükselmeden daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonucun nedeni olarak, öğrencilerin çok sayıda ve özgün düşünce üretme açısından daha fazla kendilerine güven duymaya başladıkları söylenebilir.

Araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerle genel liselerden mezun öğrencilerin yaratıcılık puanları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Buna göre

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okutulan müzik derslerinin yaratıcılığı geliştirmede etkili olmadığı söylenebilir. Ancak bu konuda daha fazla denek sayısı ile yapılacak araştırmalara gerek duyulmaktadır.

Öneriler

Yukarıda yer alan sonuçlardan yola çıkarak, nitelikli ve yaratıcı öğretmenler yetiştirmeyi amaçlayan müzik eğitimi anabilim dalları, müzik öğretmenleri ve bu alanda çalışan araştırmacılar için şunlar önerilebilir.

1. Ders içinde uygun ortam oluşturulduğu takdirde her öğrencide yaratıcılık geliştirilebilir. Öğrencilerin daha üretken olabilmeleri için bilgileri olduğu gibi aktarmak yerine daha esnek, özgür ve demokratik bir ortam yaratılarak bilgiye kendilerinin ulaşmaları sağlanmalıdır.
2. Ders programlarındaki derslerin hemen hepsi yaratıcı etkinlikler içermelidir. Ders planları bu amaç doğrultusunda geliştirilmelidir.
3. Aktif öğrenme modelleri içeren derslerde kullanılan yaratıcı etkinlikler diğer derslerde de kullanılabilir.
4. Öğrencilerin gösterdikleri yaratıcı etkinliklerin kalitesinden çok, onların eğitim sürecindeki kazanımları önem taşımalıdır.
5. En az birkaç yılı kapsayacak, deneysel araştırmalara kaynak oluşturacak müziksel yaratıcılığı ölçen testler geliştirilmelidir.
6. Müzik öğretmenleri için yaratıcılık eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.

Kaynaklar

- Açıkgöz, K. Ü. (2003) *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adıgüzel, H. (2002) *Yaratıcı Drama*, Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Bilen, S. (1999) “Çağdaş Müzik Eğitiminde Yaratıcılığın Önemi” *Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu*.
- Bilen, S. (1995) *İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Cropley J. A. (2001) *Creativity*, Sterlin.VA: Kogan Page.
- Çetingöz, D. (2002) *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Karasar, N. (2002) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları
- Sungur, N. (1988) *Yaratıcı Sorun Çözme Programının Etkililiği*, Doktora Tezi, Ankara.
- Özden, Y. (2003) *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara: Pegem A Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Chen, G. (1990) A Comparative Study of Creative Thinking Abilities of Physical Education Teacher Education Students in American and Chinese Universities, PhD. <[http:// wwwlib.umi.com/dissertations/gateway](http://www.lib.umi.com/dissertations/gateway)> (son ulaşım: Eylül 2003).
- Maloney, j. E. (1992) *Teacher Training in Creativity*, EDD. <[http:// wwwlib.umi.com/dissertations/gateway](http://www.lib.umi.com/dissertations/gateway)> (son ulaşım: Mart 2004).